

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 114 stemmer (S, KF, V, SF, RV, CD, VS og KrF) mod 3 (FP).

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 144:

Forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån.

(Fremsat 30/1 85. Første behandling 5/2 85. Betænkning 10/4 85).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 3 opførte sag, nemlig:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 145:

Forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af statslån i udlandet.

(Fremsat 30/1 85. Første behandling 5/2 85. Betænkning 10/4 85).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Camre (S):

Til lovforslaget om bemyndigelse til optagelse af udenlandske statslån skal jeg ikke her gøre nogen bemærkninger, men blot henviser til, hvad vi sagde ved første behandling.

Hvad derimod angår lovforslaget om bemyndigelse til at optage indenlandske statslån i størrelsesordenen 50 mia kr., gav vi ved førstebehandlingen udtryk for en betydelig

bekymring over det forhold, at en så ganske stor del af disse obligationer finder vej ud af landet, købes af udlændinge, som altså derved afleverer nogle penge til Danmark i udenlandsk valuta og, kan man sige, derigennem erstatter, at Danmark optager almindelige statslån i udlandet. Problemet i den forbindelse er jo, at renten på statsobligationerne, som vi altså derved kommer til at betale i udenlandsk valuta, er større end den rente, Danmark ville give, hvis man optog ordinære statslån.

Vi gav udtryk for en betydelig betænkelighed ved at stemme for en sådan vidtgående bemyndigelse til ministeren til at optage indenlandske statslån, når disse statslån ikke tjente deres egentlige formål, nemlig at neutralisere noget af den hjemlige købekraft. Vi har så under udvalgsbehandlingen i finansudvalget søgt at få problemet afklaret, og ministeren har svaret os på de spørgsmål, vi har stillet. Svarene viser, at det faktisk er en betydelig merrente, Danmark kommer til at udrede.

Vi forstår imidlertid også det problem, som vel kan udtrykkes på den måde, at det er et dårligt signal at sende ud til udlandet, at man suspenderer salget for en periode. Det vil kunne misforstås, og det vil kunne have nogle uheldige virkninger.

Men jeg vil gerne slå fast, at det foreliggende lovforslag ikke taler om salg af statsobligationer til udlandet overhovedet. Det er et forslag, som alene vedrører en bemyndigelse til at optage disse statslån, som er en nødvendig del i den nuværende økonomiske situation, en nødvendig del af vores økonomiske politik.

Vi vil stemme for dette lovforslag, fordi det som sagt er en nødvendighed at optage disse indenlandske statslån, men jeg vil gerne understrege, at socialdemokratiet ikke hermed vil tage noget medansvar for, at der foregår et fortsat salg til udlandet af disse papirer i den størrelsesorden, fordi vi mener, at det påfører Danmark et valutatab, som kunne undgås. Der er som sagt ikke nævnt noget i lovforslaget herom, og jeg håber, at ministeren forstår, at det helt og fuldt er på regeringens ansvar, at dette salg fortsætter.

Dog vil jeg godt bede finansministeren om at svare på et spørgsmål. Vi har under udvalgsbehandlingen og i betænkningen redegjort for, at vi finder det nødvendigt at følge

[Camre]

udviklingen i salget af kroneobligationer til udlandet meget nøje, og jeg vil godt spørge ministeren, om han måned for måned over for finansudvalget vil redegøre for omfanget af dette salg og også ledsage disse redegørelser med regeringens bemærkninger til dette salg.

Der er fra SFs side fremsat et ændringsforslag om at halvere bemyndigelsen. I stedet for at give ministeren bemyndigelse til at sælge statsobligationer for 50 mia kr. skal han kun bemyndiges til at sælge for 25 mia kr. Vi vil stemme imod dette ændringsforslag, fordi vi ikke mener, det har nogen mening. Det vil jo alene betyde, at ministeren noget tidligere end ellers skal have sin bemyndigelse fornyet. Det ser vi ikke rigtig som noget formål. Ministeren udnytter jo ikke større dele af bemyndigelsen, end hvad der er nødvendigt, og det er ikke særlig praktisk bare at afkorte den tid, der går mellem de gange, folketinget tager stilling til bemyndigelsen.

Vi vil som sagt stemme imod SFs ændringsforslag, som ikke løser problemet i forhold til salget til udlandet.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg synes, der er grund til at takke for, at socialdemokratiet trods alt agter at stemme for at give finansministeren bemyndigelse til at optage disse indenlandske statslån.

Når jeg alligevel tager ordet, er det, fordi socialdemokratiet har afleveret et betænkningsskud, som jeg synes bygger på en række misforståelser. Hr. Camre var også i sit indlæg inde på, at det, at staten låner i udlandet ved at sælge indenlandske statsobligationer, er for dyr en måde at låne på, fordi man kan optage lån i udenlandske valutaer til en lavere rente. Det lyder måske umiddelbart rigtigt, men det, hr. Camre og socialdemokratiet glemmer at tage hensyn til, er, at ganske vist kan man låne i udenlandske valutaer til en forholdsvis lav rente, men til gengæld er der også en meget stor valutakursrisiko forbundet med disse lån, og hvis kursen på disse lån stiger, så er det i virkeligheden ekstra renteudgifter, der bør lægges oveni. Hvis vi vurderer de seneste år, kan man i virkeligheden beregne, at det måske ville have været dyrere for Danmark alene at låne i udenlandske valutaer fremfor også at

sælge indenlandske statsobligationer til udlandet.

I øvrigt påpeger hr. Camre – og det gør socialdemokratiet også i betænkningsskudet – at en af årsagerne til det betydelige salg af statsobligationer til udlandet er det store rentespænd mellem Danmark og udlandet, og det er korrekt. Derfor er det jo nærliggende at pege på, at den måde, hvorpå man bedst indskrænker omfanget af salg af statsobligationer til udlandet, jo er ved, at der føres en økonomisk politik, som mindsker rentespændet mellem Danmark og udlandet.

Hr. Camre gjorde meget ud af at understrege, at salget af statsobligationer til udlandet sker ikke på socialdemokratiets, men alene på regeringens ansvar, og det får mig til at sige, at det lever regeringen nok med, og dette, at det alene sker på regeringens ansvar, har nok i virkeligheden også en gunstig virkning på kursen på obligationerne.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Hr. Fogh Rasmussen gør mig helt forskrækket ved at pege på risikoen for, at der skulle være nogle kurstab i forbindelse med, at Danmark fastholder den traditionelle lånepolitik. Jeg vil da godt spørge i den forbindelse, og det må vel primært være finansministeren: er regeringen ved at opgive den faste kronekurspolitik, for det må jo være forudsætningen for, at vi skulle løbe ind i den slags tab?

Jeg vil sige det sådan, at det jo naturligvis er svært at spå, som Storm P. sagde, især om fremtiden, og jeg synes nok, at hr. Fogh Rasmussen i sine bemærkninger forudsætter en udvikling i fremtiden, som er en ganske anden end den, regeringen normalt giver udtryk for at man forventer i valutakursrelationerne.

Jes Lunde (SF):

Jeg var ganske enig i hr. Camres betragtninger om det meget dyre i at låne ved at sælge kroneobligationer til udlandet.

Sagen er jo den, at rentespændet er af en sådan størrelsesorden, at der skal utrolig store valutakursreguleringer til, for at det bliver dårligere at låne på den traditionelle måde. Når hr. Fogh Rasmussen kan lave et regnestykke, som viser, at det skulle være bedre, så

[Jes Lunde]

må han operere med ganske store skred i valutakurserne, hvor den danske krone over de næste 5–10 år, som lånene strækker sig over, vel skal devalueres med omkring 20 pct., for at det kan blive lige så billigt at sælge kroneobligationer; men måske er det det, hr. Fogh Rasmussen skønner vil blive udviklingen. Jeg tvivler.

Vi finder det stadig væk uansvarligt af regeringen at sælge disse obligationer i udlandet, og i modsætning til hr. Camre er vi ikke så bekymrede for det, der kaldes troværdighed i udlandet. Vi har gode muligheder for at optage lån på traditionelle betingelser, og derfor synes vi, at vi udmærket fra dansk side med det samme kunne gennemføre et stop for salg af kroneobligationer. Det, vi vil opnå herved, er jo at spare 3-cifrede millionbeløb på betalingsbalancen hvert eneste år. Det er beskæmmende – når vi har en regering, som forsøger at gøre sig til talsmand for, at det er den, der er økonomisk ansvarlig, at det er den, der altid kigger meget dybsindigt på realiteterne – at det så i virkeligheden er os andre, der skal påpege, at her er et punkt, hvor regeringen er utrolig ekstravagant, og hvor man forærer meget, meget store beløb væk til udlandet i de frie kapitalbevægelser navn. Det er jo det, det drejer sig om.

Hvad angår størrelsesordenen for optagelse af indenlandske statslån, er vi ikke enige i de betragtninger, der har været fremført om, at det lån, vi optager i øjeblikket, præcis svarer til, hvad der nu engang er nødvendigt. Vi mener, der er en række indtægtskilder i dette samfund, som ikke bliver udnyttet. Der er kursgevinsterne, som i vidt omfang går fri af beskatning, der er formuebeskatningen, som efter vores mening er for lav, og der er også en række luksusprodukter, hvor man godt kunne stramme beskatningen. Det mener vi man bør gøre nu, og det er det signal, vi ønsker at give til regeringen ved at foreslå, at bemyndigelsen nedsættes. Vi synes, det er urimeligt at fortsætte med at gældsætte de fremtidige skatteydere, som så til sin tid får uendelig svært ved at kradsse pengene ind hos dem, der profiterer i øjeblikket.

Der er jo nogle, som har penge i øjeblikket. De obligationer, staten udsteder, bliver jo solgt. De bliver solgt til mennesker, som har et overforbrug, og hos hvem vi godt kunne foretage en øget skatteopkrævning i dag,

og vi foretrækker altså at gøre det nu fremfor at udskyde problemerne, sådan som både regeringen og socialdemokratiet tilsyneladende ønsker at gøre det.

Dohrmann (FP):

Gang på gang oplever vi, at regeringspartierne praler af, at nu går det endelig den rigtige vej, og hvad er det så, vi præsenteres for her? Det er simpelt hen en gældsstiftelse på yderligere 60 mia kr., og derfor må jeg betegne alt, hvad der bliver sagt vedrørende gælden, som det rene pral. Det er en kendsgerning, at vi fortsat stifter gæld, og det eneste, der således er anledning til at spørge finansministeren om, er, hvornår gælden er fordoblet set i forhold til det tidspunkt, da den nuværende regering trådte til, for ellers går det fortsat sin skæve gang.

Vi sagde det forud for finanslovsvedtagelsen i 1983, vi sagde det i 1984, og vi sagde det op til finansloven for 1985: regeringen fører ingen økonomisk ansvarlig politik, regeringen slår det hen med, at det går i den rigtige retning osv., men en kendsgerning er det, at det fortsat går sin skæve gang.

Endelig skal jeg omtale det ændringsforslag, som er stillet af SF. Vi kan støtte ændringsforslaget, men vi kan selvfølgelig ikke støtte de bemærkninger, der knytter sig til ændringsforslaget. Vi mener sagtens, at de 25 mia kr. kunne spares. Regeringen burde ikke have denne bemyndigelse, men indgrebet skal ske via offentlige besparelser og ikke gennem tvungen opsparing o.lign.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil godt starte med at takke hr. Camre og socialdemokratiet, fordi man nu ved anden behandling af lånebemyndigelserne er betydelig mere positiv end ved første behandling.

Jeg hæftede mig især ved, at hr. Camre sagde, at man godt kunne se, at det ville være et dårligt signal over for udlandet at suspendere salget af kroneobligationer. Ja, det er lige bestemt det, regeringen også hele tiden har ment det ville være. Jeg mener, vi har fået meget kredit for den liberalisering på dette område, som har været gennemført i de senere år, og det ville være et helt forkert signal at ændre på det.

[Finansministeren]

Vi havde allerede under første behandling, og vi har under udvalgsbehandlingen haft en grundig drøftelse af denne måde at finansiere noget af gælden på, altså i form af salg af kroneobligationer. Og vi har påvist i svarene til finansudvalget, at der i virkeligheden er en meget lille forskel. Den opfattelse, som socialdemokratiet gør sig til talsmand for, idet man sammenligner forrentningen af kroneobligationer med forrentningen af Danmark-lån eksempelvis, er jo forkert, al den stund vi har et lånefinansieringsbehov, der bevirker, at vi må gå til dollarmarkederne for at få finansieret vores lån i det omfang, som det sker. Det er en meget minimal portion, vi kan bruge på det andet område, og derfor kan man ikke umiddelbart sammenligne de to ting med hinanden.

Det er rigtigt, at det er på grund af rentespændet, at salget af kroneobligationer har været større, end man måske havde forventet. Til gengæld vil jeg sige som hr. Fogh Rasmussen, at det ligger ganske klart, at der så kun er én ting at gøre, og det er at føre en økonomisk politik, som bringer renten længere ned. Det er det, regeringen har gjort og fortsat gør, og det synes jeg vi har fået en god manuduktion i gennem det, der er sket, efter at regeringens lovpakke kom igennem umiddelbart før påske.

Hr. Camre spørger, om det ikke var muligt måned for måned at få oplysninger til finansudvalget om salget af kroneobligationer, og det er det naturligvis. I forvejen rapporterer vi en gang om måneden om finansministeriets salg af statspapirer til Nationalbanken, og vi vil for eftertiden drage omsorg for, at der sammen med denne rapportering kommer meddelelser om, hvad salget af kroneobligationer pr. måned har været. Vi vil naturligvis under alle omstændigheder opfylde dette ønske.

Jeg skal sige om det ændringsforslag, som SF har stillet, at det kan regeringen naturligvis ikke støtte, men det kan være, socialistisk folkeparti bliver lidt skuffet, når jeg siger, at regeringen for så vidt godt kunne leve med selve substansen i ændringsforslaget, idet der vil gå et godt stykke tid, før der bliver behov for at udnytte bare den ramme, socialistisk folkeparti stiller op. Det er også klart, at regeringen ikke vil benytte så meget som én krone mere end det, der er behov for, og der-

med bevæger jeg mig over til nogle enkelte bemærkninger til hr. Dohrmann.

Jeg havde for så vidt heller ikke forventet, hr. Dohrmann skulle kvittere for den betydelige forbedring, der er sket i forbindelse med nedbringelsen af underskuddet på statens finanser. Hr. Dohrmann står og holder en tale heroppe, som svarer helt til, hvad han kunne have sagt for 3 år siden uden skelen til, hvad der er sket af forandringer.

Da denne regering tiltrådte i efteråret 1982, forventede man, at der ville blive et underskud på statens finanser i 1983 på ca. 4 mia kr. I det finansår, vi nu befinder os i, skønner vi et underskud på ca. 36 mia kr., og jeg kan godt sige uden at ryste på hånden, at når vi kommer frem til 1986, så vil underskuddet komme ned under de 30 mia kr., og det mener jeg er et meget markant udtryk for, hvordan regeringens økonomiske politik er lykkedes.

Derfor er der intet grundlag for hr. Dohrmanns almindelige betragtninger om, at underskuddet stadig væk vokser, og at udviklingen på dette område er rekordagtig. Det er ikke i overensstemmelse med den faktiske udvikling.

Maisted (FD):

Jeg kan selvfølgelig stemme for socialistisk folkepartis ændringsforslag, men ikke helt med de begrundelser, som socialistisk folkeparti angiver, idet SF vil øge beskatningen. Det er klart, at jeg går ind for, at man laver offentlige besparelser fremfor at øge beskatningen, og jeg mener også, det er den eneste vej fremad for at sikre lønmodtagerne en fornuftig udvikling i deres lønninger, og det kunne jo altså også ende med, at man gav skattelettelser, hvis man fulgte denne vej.

Så vil jeg godt sige til finansministeren, at kendsgerningerne jo er ret uhyggelige, for det er rigtigt, som finansministeren siger, at hvis den socialdemokratiske regering havde fortsat, så var der måske blevet et underskud på 80-90 mia kr., men den fortsatte jo ikke, det er en kendsgerning. Og så kommer vi til de uhyggelige tal, idet den siddende regering har de største underskud på de offentlige budgetter, vi har set efter anden verdenskrig. Det er altså bare kendsgerningerne. Det er muligt – og det tror jeg gerne – at socialdemokratiet er i stand til at lave det endnu

[Maisted]

værrer end den siddende regering, men det forrykker jo ikke disse kendsgerninger, at regeringen ikke har rørt ved det fundamentale, nemlig at gennemføre offentlige besparelser, således at underskuddene kom ned i en fornuftig størrelsesorden og man derved kunne fremme muligheden for at hjælpe lønmodtagerne. De er tvunget til at være med til at betale for mange års udskejelser, og man kunne styrke indholdet af deres lønningsposter ved at give dem skattelettelser.

Jeg ved ikke, om det er regeringspartierne eller det radikale venstre, der ikke vil se denne sammenhæng og ikke vil være med til at styrke lønmodtagernes købekraft ad den vej. Det er sørgeligt, at det er sådan, og jeg er bange for, at lønmodtagerne bliver skuffede, når vi kommer lidt længere frem, fordi man ikke når til nogle fornuftige resultater, så længe man ikke tager fat på de reelle problemer, laver virkelige driftsbesparelser i den offentlige sektor og dermed undgår disse enorme underskud, der medfører renteudgifter og fører til en økonomisk krise. Så regeringens økonomiske politik, som man gerne vil sige er styrket, er rent faktisk kun styrket i forhold til det, man kunne drømme om at socialdemokratiet kunne gennemføre. Det er ingen undskyldning, det er ikke tilstrækkeligt for at gennemføre en fornuftig økonomisk politik her i landet.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Jeg kan naturligvis godt se, at hr. Maisted kan have en vis interesse i at søge at give det indtryk af, at situationen er meget uheldig, men det er ikke rimeligt af hr. Maisted at stå her på folketingets talerstol og påstå, at man under denne regering har haft de største underskud på statens finanser, man nogen sinde har oplevet. Det er dog ikke rimeligt.

Bare ganske kort for at manifestere, hvad der er sket: over 3 år er underskuddet på statens finanser nedbragt fra de forventede 80 mia kr. til ca. 35 mia kr. Det synes jeg nok er noget af en præstation. Regeringen har fra sin tiltræden sat sig som et klart mål, at der skulle være ligevægt på statsfinanserne ved udgangen af dette årti. Dette mål kan stadig væk fastholdes, og efter den politik, som er gennemført i folketinget for nylig, er der yderligere belæg for, at der ikke bliver nogen tvivl om, at denne politik bliver op-

fyldt. Så er det ikke rimeligt at påstå, som hr. Maisted gør det, at det, der er sket under den nuværende regering, er det værste, man endnu har været vidne til.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Ja men hr. finansminister, jeg går ud fra kendsgerningerne, dvs. tallene, og jeg må konstatere, at forventet underskud jo ikke er registreret på budgetterne. Det er kun de reelle tal, og de viser, at denne regering har opereret med de største underskud siden anden verdenskrig. Det er en kendsgerning, og det kan man ikke komme uden om.

Så er jeg også bekymret, fordi finansministeren pludselig kommer med nogle udsagn i retning af, at man skulle fæste præcis lid til, at man nu nåede et resultat på det indenlandske i 1990, og at man i 1988 også nåede en balance over for udlandet. Jeg må gøre finansministeren opmærksom på, at da man udskrev valget i 1983, stod den daværende finansminister på talerstolen og sagde, at man i løbet af 3 år, altså i 1986, ville have balance over for udlandet. Så har man nu meget praktisk udskudt det til 1988. Det er den slags ting, der gør, at jeg mener, jeg med rette kan sige, at man må føle sig utryk, når ting bliver skubbet så langt ud i fremtiden, at man ikke kan se, om disse resultater bliver nået. Der er dog en forskel på 1986 og 1988, og jeg må også lige indskyde, at arbejdsministeren under en debat her i folketinget sagde 1990. Jeg går ud fra, at det simpelt hen var en fortalelse eller en fejltænkning fra arbejdsministerens side, men det gør trods alt, at man bliver usikker over for den form for prognose i dansk økonomisk politik.

Kendsgerningen er, at vi stadig væk opererer med enorme underskud på de offentlige budgetter, og de skal finansieres ved disse statspapirer, som man sælger til dem, der har råd til at købe statspapirer, og det vil altså sige dem, der har kapital til rådighed. Og det er lønmodtagerne, der kommer til at betale dem tilbage; det er ikke en rimelig økonomisk politik. Uanset at det er socialdemokratiet, der har stået fadder til en sådan økonomisk politik, bør denne regering ikke fortsætte med at føre en sådan politik.

Finansministeren (Palle Simonsen):

[Finansministeren].-

Hr. Maisted kunne vel ikke forvente, at man fra september 1982 og i de følgende par måneder var i stand til på revolutionerende vis at ændre udviklingen for 1983.

Nu kan man selvfølgelig, som hr. Maisted forsøgte at gøre det, begynde at drage alle mulige andre områder ind i denne debat, men det er underskuddet på statens finanser, vi for øjeblikket diskuterer, og så synes jeg, det havde været rimeligt, hvis hr. Maisted også havde citeret fra debatten forud for udskrivelsen af valget i december måned 1983.

Da blev der sagt, at underskuddet for 1984 forventelig ville blive ca. 54 mia kr., men på grund af en større økonomisk vækst, på grund af et bedre styr på de offentlige udgifter blev det ikke ca. 54 mia kr. i 1984. Det blev faktisk 44 mia kr., altså 10 mia kr. bedre, end man havde forventet. Det synes jeg er væsentligt at have med i en diskussion om udviklingen i underskuddet på statens finanser.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg bebrejder selvfølgelig ikke finansministeren, at der er noget, der går bedre end det, regeringen har lagt op til, men det er klart, at hvis jeg sad i regering, ville jeg også undervurdere den positive udvikling, der skulle være i statens finanser. Men så er der endnu mere grund til at bebrejde regeringen, at den ikke kan leve op til det mål, som den daværende finansminister satte i 1983, hvor der rent faktisk blev udskrevet folketingsvalg. Finansministeren sagde dengang, at der ville være balance over for udlandet i 1986.

Så er det, jeg siger, at når regeringen kommer kort tid efter og siger, at nu bliver det i 1988, så må man have en betydelig skepsis over for, om 1988 nu holder eller man i det indenlandske underskud kan have balance i 1990. Det er ikke rimeligt først at udskrive et folketingsvalg og så efter et folketingsvalg komme og sige, at nu forskubber vi hele processen 2 år. Så må man også forvente, at balancen på det indenlandske budget, der er lagt til 1990, måske bliver i 1992 eller 1995. Det kan man ikke vide, men man kan vide én ting. Det er, at denne regering sammen med det radikale venstre ikke har rørt ved driftsbudgettet i den offentlige sektor. Man har ikke skåret ned; der er en svag stigning

både med hensyn til antallet af offentligt ansatte og med hensyn til budgettet. Det ved man som en kendsgerning, og når man ikke rører ved den fundamentale skævhed i budgettet for dansk økonomi, er der ingen grund til at tro, at man skulle kunne nå fornuftige resultater flere år frem, som ingen kan overskue.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån. (Lovforslag nr. L 144).

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 21 stemte for, 98 imod.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af statslån i udlandet. (Lovforslag nr. L 145).

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) *Forespørgsel nr. F 19:*

Forespørgsel til undervisningsministeren:

»Hvilke oplysninger kan undervisningsministeren give om de påtænkte omlægninger og besparelser inden for de videregående uddannelser?«

Af Jytte Andersen (S) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 19/3 85. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/3 85).

Begrundelse

Dorte Bennedsen (S):

Det er sagt så tit, at det næsten kan virke banalt at gentage det, at det danske samfund ikke kan undvære videregående uddannelser, der går i dybden og bredden. Ej heller kan vi undvære grundforskning på et højt kvalitativt niveau. Ikke alene kan vi ikke undvære dem, men vi er tværtimod fundamentalt afhængige af dem, fordi de er forudsætningerne for, at vi kan gøre os gældende i den udvikling, vi på en lang række områder enten er midt i eller står umiddelbart over for, en udvikling, som medfører revolutionerende ændringer inden for naturvidenskab, medicin, bioteknik, informationsteknologi og mange andre områder.

Det er væsentligt at understrege, at vi i forbindelse med hele den udvikling, vi oplever i disse år, ikke blot skal tænke i baner af eksakte tekniske eller naturvidenskabelige uddannelser, men at vi også, hvis vi skal fungere som hele mennesker, og hvis vi skal overleve som kulturnation, må styrke den humanistiske islæt i vore uddannelser.

Samtidig er der næppe nogen, som vil påstå, at vort højere uddannelsessystem skal være en for én gang given størrelse; det vil og bør selvfølgelig ændre sig i takt med væsentlige ændringer i samfundet. Selv et kort blik på vore uddannelsesinstitutioner viser med megen tydelighed, at de også er seriøst optaget af, hvad man kan kalde omstillingens eller udviklingens problematik, således at de fortsat uddannelsesmæssigt og forskningsmæssigt kan leve op til fremtidens krav og behov.

Skal en sådan omstilling have en rimelig chance for at lykkes, kræver det tid og planlægning. Under anvendelse af ganske mange

ressourcer blev der udarbejdet en budgetmodel for de videregående uddannelser, og inden for de sidste 1½ til 2 år er der gennem de såkaldte besøgsrunder mellem ministeriet og institutionerne udarbejdet supplement og korrektioner, således at der tilsammen var dannet et rimelig klart billede af de rammer, institutionerne skulle planlægge inden for i de næste fem år.

Havde man holdt sig hertil, havde mange af problemerne kunnet løses på en tålelig manér, men sådan skulle det ikke gå. Om det nu er ministerens gamle nag til styrelsesloven, der er drivkraften, eller det er, fordi han ikke kan lide planlægning, eller det er ønsket om at vise, at denne regering er stærk og handlekraftig og kan afskedige fastansatte tjenestemænd, skal jeg ikke kunne sige, men den 27. februar kommer der pludselig ordre om store nedskæringer, krav om nye uddannelser, omprioriteringer, ressourceoverførsler, nedlæggelse af medicinsk-kemisk institut osv. – tiltag, der alle sammen skal gennemføres på få måneder af hensyn til finansloven. I sig selv en umulig opgave. Ministeren kalder sig liberalist, og man kan godt undre sig over, hvor langt sproget kan bære. I hvert fald er initiativet af 27. februar udtryk for en centralistisk holdning af dimensioner, som indtil nu har været usete i vores uddannelsessystem, og så raffineret sat ind dér, hvor demokratiseringen og selvstyret efter mange fødselsvanskeligheder har vist, at det kan fungere.

Men hertil kommer – og det er måske i virkeligheden det allerværste – at ministeriet i skrivelsen af 27. februar skriver: arbejdet med fastlæggelse af budgetoverslag for finansårene 1987–89 vil først blive indledt, når finanslovbidraget for 1986 kan lægges til grund. Direktoratet regner med at kunne meddele BO-budgetteringen i løbet af sommeren 1985, sådan at det kan indgå ved institutionernes videre interne planlægning.

Selv ministeren må dog erkende, at det er afgørende, hvis et indgreb af det omfang, han har pålagt institutionerne, skal gennemføres, at vide, om det er en engangsforestilling eller det vil gentage sig de følgende år. Først aftales rammer og forudsætninger, derefter planlægger institutionerne efter de givne vilkår, og så fejles hele dette arbejde til side med en skrivelse fra DBU, og derefter tales der om institutionernes videre interne